

FJODOR MIHAJLOVIČ DOSTOJEVSKI

ZLOČIN IN KAZEN

Vsebina romana

Raskolnikov je reven študent, ki stanuje v majhni sobi. Pripravljaja se na umor Aljone Ivanovne, ženske, pri kateri so zastavljaj različne predmete. Zanj je bila le stara oderuhinja; če bi jo ubil bi anredil koristno delo, ker bilahko razdelil njeno imetje (razdelil revežem). S tem bi tudi dokazal, da sodi med močne ljudi, ki se ne ustrašijo dejanj in »vzamejo stvari v svoje roke«. Tako razmišlja Raskolnikov, ko se del njegove notranjosti temudejanju upira. V gostilni spozna bivšega uradnika Marmeladova, ki s svojim pijančevanjem peha vso družino v porpad. Rešuje jo le denar, ki ga hči Sonja zasluži s prostitucijo. O bediomenjene družine se lahko prepriča tudi Raskolnikov saj ga Marmeladov povabi domov. Naslednja stvar, ki študenta pretrese je materino pismo. Izve namreč, da se bo njegova sestra poročila s premožnim dvornim svetnikom samo zato, da bi njemu omogočila študij. Odločil se je, da bo poroko preprečil. Na poti do prijatelja se pletejo v njegovi glavi nasprotujoče si misli z umorom. Ustavi se v krčmi, spiije žganje, ki ga niveč navajen piti in zaspi v grmovju ob poti po kateri se je želel vrniti domov.

Njegove sanje so bile strašne. Sanjal je o dogodku iz otroštva, ko je šel s svojim očetom na sprehod. Pred neko krčmo so nek pijani moški in njegovi pijani kameradi mučili drobno in izmučeno kobilo, ker ni mogla potegniti pretežkega voza. Lastnik jo je pretepal in s kolom tudi dokončno potolkel. Dečku se je žival smilila, ni mogel razumeti kako so ljudje lahko tako kruti. Objel je njeno glavo in jokal, oče pa ga je odpeljal proč z besedami: » Pusti jih, pijani so, norčije uganjajo, nama to nič mar.«

Ko je kasneje razmišljal si ni mogel predstavljati kako bo ubil žensko, če se mu je smilila že žival.

Raskolnikov s sekiro ubije Aljono Ivanovno. Ko išče zastavljene predmete in denar se nepričakovano pojavi starkina sestra Elizaveta in Raskolnikov umori tudi njo. Po umorih se neopažen vrne domov. Za seboj ni pustil nobenih sledov. Nihče ne ve, da je on umoril ženski, a njegova notranja stiska tako narašča da zboli. Zanj skrbi nek prijatelj, ko ga obiščeta mati in sestra ju neprijazno odslovi. Isti dan Marmeladova povozi kočija in Raskolnikov denarno pomaga njegovidružini. Breme zločina ga uničuje, a ko ga preiskovalec Porfirij Petrovič zaslušu se mu študent s svojimi izjavami spretno izmika. Potem se počuti oraznega, osamljenega in nesrečnega. Zateče se k Sonji, hčeri umrlega Marmeladova, ker se mu zdi, da imata nekaj skupnega: onje ubil ženski in s tem svojo dušo, Sonja je s prostitucijo ubijala svoje telo. Prizna ji svoj zločin in je presenečen, ko ga dekleta skuša razumeti in išče opravičilo za njegovo dejanje v tem, da je bil reven in lačen in da je želel pomagati materi. Raskolnikov ji govori o drugih pravih vzrokih a je s svojimi filozofskimi razlagami ne more prepričati. Sonja mu svetuje naj prizna zločin in sprejme trpljenje kot kazen s katero se bo odkupil. Tako se tudi zgodi: Raskolnikov prizna umor in je zaradi olajševanih okoliščin obsojen »le« na osem let prisilnega dela v Sibiriji. Tja ga spremlja Sonja in ljubezen do nje mu pomeni možnost novega življenja oziroma vrnitev iz duševne smrti v življenje.